

REPOROD

www.sindikat-preporod.hr

Riječ predsjednika

Odmorite se, zaslužili ste!

Da trenuci sreće i trenuci tuge idu jedni uz druge podučila me prije puno, puno godina, jedna divna žena, moja, odavno po-kojna baba Ruža. – Sinko moj, nikad se u životu u zlu ne ponizi, ali, ovo je još važnije, u dobru ne uvzisi! Sreću i zadovoljstvo uvijek prate tuga i nevolja. Uoči dana kada smo predavalci kutije s 612 017 prikupljenih potpisa u Saboru, dakle u trenucima, kad je moj dvadesetogodišnji neprekiniti niz sindikalnih nevolja nagrađen neizmjernim trenucima sreće, iz moje mi je škole ravnateljica poslala poruku da je umrla Ljiljana Švec, kolegica iz moje vrbovečke zbornice. Vijest strašna, iznenadna, kakve su sve vijesti o smrti onih koji nisu bolovali, za koje nismo znali da boluju niti su nas na svoju smrt na neki drugi način pripremali. Tako sam ja u istoj noći radio na dva teksta, jednom tekstu iz čijih se rečenica iščitavala sreća čovjeka koji je napokon uspio i na tekstu iz čije je svake rečenice probijala tuga, velika tuga zbog odlaska jedne posebne žene, žene koja me podučila koječemu a napose o snazi majčinstva, žene koja se punih deset godina, nadljudskim snagama, borila za život svoje Ane, svoje jedine kćeri. Naša je Ljiljana svoju životnu bitku izgubila, a sada se od preteške majčinske boli svom djetetu pridružila Tamo gdje nam je svima poći i trajno se zadržati, prije ili kasnije.

Naslušao sam se ovih dana čestitki, riječi zahvale su stizale, doslovce, sa svih strana, od poznatih i onih koje nikada neću imati prilike čak niti upoznati. – Ja ču sada, nekako je tako drhtavim glasom rekla spremaćica Ksenija iz dugoselske srednje škole, – ja ču sada otići na godišnji, a znat ču da se nakon godišnjeg vraćam u svoju školu, na svoje radno mjesto! I još je dodala – Ja vas sve volim! Vlažne oči kolegice, kuharice Hanke iz zagrebačke škole Cvjetno naselje, govorile su na tiskovnoj konferenciji o zahvalnosti više nego desetine napisanih ili izgovorenih rečenica.

– Nije to ništa – poručila mi je spremaćica iz jedne sesvetske osnovne škole, koja je željela, unatoč mojim nagovaranjima, ostati potpuno anonimnom, poručila mi je to heroina naše akcije, obična žena koja je u svojoj školi i ispred svoje škole prikupila skoro dvije tisuće potpisa. Spomenuh samo ova tri primjera, a koliko ih je samo bilo, iz kojih se jasno iščitava poruka kako je puno znanih i neznanih bez čije nesebičnosti, ustrajnosti i velikoga truda nikada mi ne bismo uspjeli prikupiti toliki broj potpisa.

Nakon što smo prikupljenim potpisima zasad odgodili, a na referendumu ćemo i trajno sprječiti privatizaciju u javnom sektoru, nakon što smo, dakle, uspjeli u nečemu u čemu sindikati nikada nisu uspjeli te smo tako započeli vraćati povjerenje u sindikate i u smisao sindikalnog organiziranja, nakon što smo pokazali da je oko jedne plemenite i poštene ideje i zamisli moguće sjedini interese i sve druge različitosti, dakle, nakon svega ovoga, doslovce, kao grom iz Vedranova srpanjskoga neba, stigla je napokon jedna dobra vijest sa Svetica, vijest da je novi ministar, doslovce, pet do dvanaest, odlučio promijeniti Pravilnik o osnovnoškolskoj normi. Na mala se vrata, ali gotovo u cijelosti u učiteljsku normu, vratio famozni članak 80. Kolektivnog ugovora. Likovnjacima, glazbenjacima, tjelesnjacima i učiteljima tehničkog vraćene su gotovo u cijelosti dosadašnje mogućnosti za popunjavanje norme. Ono što se do jučer činilo nemogućim, preko noći, s četvrtak na petak, je postalo mogućim. Sav silan trud, (Sjeća li se još netko „hodočašćenja“ kod predsjednika Josipovića?), sada se i više nego isplatio. Još jedan razlog za zadovoljstvo, ma kakvo zadovoljstvo, za sreću, pravu pravca tu sreću. Kolika su radna mjesta spašena, na kolika smo lica naših kolegica i kolega vratili osmijeh prije odlaska na godišnji odmor?

Pitaju me ovih dana kada planiram zatvoriti sindikalnu butigu i krenuti sam na godišnji odmor? Nakon sna koji je neprekinuto trajao puna dva i pol mjeseca, nakon što je novi ministar u dva dana shvatio Ono u što nismo njegova prethodnika uspjeli uvjeriti puno dvije godine, nakon što nas je, narod bi rekao, napokon krenulo, sama pomisao na godišnji odmor čini mi se trivijalnom, nekako suvišnom... Svejedno, drage moje kolegice i kolege, moje prosvjetarke i prosvjetari, uživajte ama baš u svakom danu i više no zasluženog godišnjeg odmora. Odmorite se, zaslužili ste!

PREDSTAVNICI SINDIKATA PREPOROD KOD MINISTRA MORNARA

Norma - obrat!

Nakon što je, sada već bivši, ministar znanosti, obrazovanja i sporta Željko Jovanović krajem ožujka ove godine donio Pravilnik o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi, mnogi su se od muke uhvatili za glavu. I među prosvjetnim sindikatima, i među zaposlenima u osnovnim školama, a vjerujem i među mnogim zaposlenicima u samom Ministarstvu nastupilo je stanje nevjericice i šoka.

U Sindikatu Preporod nismo se mirili s postojećim stanjem te smo odlučili pokušati utjecati na to da se nesretni Pravilnik izmjeni prije početka nove školske godine. Samo da podsjetim, tražili smo i organizirali primanje kod predsjednika Republike IVE Josipovića upravo na tu temu, tražeći da predsjednik svojim autoritetom pokuša posredovati u rješavanju ovog problema. Neuspješno, nžalost! Ali, kako sada stvari stope, mogli bismo u našim nastojanjima i uspjeti!

Naime, nismo se obeshrabrili i nismo odustajali nakon razgovora s predsjednikom Josipovićem. Na ruku nam je išla i činjenica da je ministar Jovanović u međuvremenu smijenjen. Zatražili smo primanje kod novog ministra kako bismo mu osobno pokušali približiti problem s novim Pravilnikom i upoznati ga sa svim mogućim posljedicama. I tako su predstavnici Preporoda – predsjednik Sindikata Željko Stipić, predsjednica Glavnog vijeća Gordana Kovač Bluha, predsjednica Međužupanijskog vijeća Sjeverna Hrvatska Irena Levačić i voditelj Područnog ureda u Splitu Sebastijan Troskot – 15. srpnja na razgovoru u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta s novim ministrom Vedranom Mornarom i njegovom pomoćnicom Sabinom Glasovac, upozorili na probleme s velikim brojem organizacijskih viškova za koje se već sada zna da će nastati ukoliko se doslovce primjeni Pravilnik o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. Ministar je pokazao razumijevanje za problem te je dogovorenno osnivanje radne skupine za izmjene Pravilnika po hitnom postupku. Radna skupina koju su sačinjavali predstavnici Ministarstva (Zdenka Čukelj, Nevenka Pašalić, Marija Ana Zovko Tomaš) i sindikata (SHU-Sanja Šprem i Ida Agreš, te u ime Preporoda Sebastijan Troskot) stala se već sutradan, 16. srpnja.

Na sastanku radne skupine već su izmijenjene neke odredbe Pravilnika: članak 13., stavak 5. do-rađen je u smislu da i učitelji koji rade na dvije ili više škola, a imaju minimum sati redovite nastave (16/17/18), ostvaruju pravo na

Predstavnici Preporoda ministra su upoznali s problemima koji proizlaze iz Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi i inzistirali na vraćanju u Pravilnik prava i sati iz članka 80. bivšeg starog Kolektivnog ugovora za osnovne škole: vođenje zborova i orkestara, sportskih klubova i društava, učeničkih zadruga, estetskog uređenja škola, izborne nastave tehničke kulture, nastave u kući i zdravstveno-rehabilitacijskoj ustanovi... Time bi se omogućilo učiteljima odgojnih predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Iz Ministarstva stiže potvrda da je ministar odlučio gotovo cijeli taj prijedlog uvažiti i ugraditi u tekst Izmjena i dopuna Pravilnika

puno radno vrijeme te je dodan stavak kojim su ravnatelji tih škola dužni uskladiti zaduženja učiteljima do pune norme. Nadalje, u članku 17. dodan je stavak 5. koji regulira broj sati kojim se zadužuju učitelji i učitelji stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila koji rade s učenicima s većim teškoćama u razvoju u posebnim ustanovama i/ili posebnim odjeelim pri osnovnim školama (što je bilo propušteno u prvotnom Pravilniku). Proširen je i članak 8. kojim je uskladeno zaduživanje članova radničkog vijeća s odredbama Kolektivnog ugovora, a valja naglasiti da su u Pravilnik dodani i normirani poslovi unosa podataka u e-maticu, vođenje županijskog stručnog vijeća te sudjelovanje u radu povjerenstava za utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta na razini županija ili pri Ministarstvu (u članak 14. pod ostale oblike neposrednog odgojno-obrazovnog rada).

Sindikat Preporod na sastanku radne skupine je inzistirao i na vraćanju u Pravilnik prava i sati iz članka 80. bivšeg starog Kolektivnog ugovora za osnovne škole: vođenje zborova i orkestara, sportskih klubova i društava, učeničkih zadruga, estetskog uređenja škola, izborne nastave tehničke kulture, nastave u kući i zdravstveno-rehabilitacijskoj ustanovi... Time bi se omogućilo

učiteljima odgojnih predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo ga ministru Mornaru, tražeći od njega osobno, još jednom, da intervencijskih učitelja i učiteljica odgojnog predmeta koji su najviše pogodjeni sadašnjim Pravilnikom (likovna, glazbena, tehnička, tjelesna i zdravstvena kultura) da i dalje sačuvaju svoju satnicu. Kako na radnoj skupini i nije baš bilo razumijevanja da bi ovaj naš prijedlog direktno ušao u tekst izmjena Pravilnika, inzistirao sam da uđe u zapisnik barem kao prijedlog, sugestija ministru. Kako bismo bili sigurni da smo poduzeli baš sve što se moglo i kako si poslije ne bi imali što za predbacivati, pretočili smo ovaj naš usmeni prijedlog s radne skupine i u pisani oblik. Sutradan, 17. srpnja uputili smo

SINDIKATI SKUPILI 612 017 POTPISA ZA REFERENDUM PROTIV IZDVAJANJA POMOĆNIH POSLOVA

Trebamo puno više solidarnosti

Prošle srijede, 16. srpnja, bilo je vrlo svečano za 17 sindikata koji su proveli prikupljanje potpisa za referendum protiv izdvajanja pomoćnih poslova u javnom sektoru. Naime, toga dana je u sjedištu sindikata Preporod najprije održana konferencija za tisak na kojoj su objavljeni točni podaci o broju prikupljenih potpisa, a zatim su se predstavnici svih 17 sindikata s kutijama u kojima su bile popisne liste uputili do Hrvatskog sabora gdje su liste predali predsjedniku Sabora Josipu Leku.

Otvarući konferenciju za tisak predsjednik Preporoda Željko Stipić je istaknuo da su svi potpisi provjereni i prebrojeni te da sindikati u Sabor nose liste na kojima je 612 017 važećih potpisa. Sve liste na kojima su potpisi s nekom greškom, a bilo ih je 12 392, koja ih automatski isključuje iz krajnje brojke, akademski umjetnik **Pero Mrnarević** osmislio je kao umjetničku instalaciju pod nazivom „Svaki je potpis važan”, koja je predstavljena na konferenciji za tisak na kojoj su sudjelovali oni zbog kojih je akcija prikupljanja potpisa i organizirana – **Ksenija Kokot**, spremaćica u Srednjoj školi Dugo selo, **Hanka Ban**, kuvarica u zagrebačkoj Osnovnoj školi Cvjetno nasele i **Davor Herceg**, domar u Osnovnoj školi Berek.

Ksenija Kokot je zahvalila svima koji su dali svoj potpis i tako pružili podršku djelatnicima koji rade na pomoćnim poslovima u školama, bolnicama i brojnim drugim javnim ustanovama. „Lijepo je znati da možete otići mirno na godišnji odmor te se vratiti na svoje radno mjesto koje će vas čekati. To je veliki uspjeh ove akcije – re-

kla je Ksenija Kokot. Kuvarica Hanka Ban također je zahvalila na podršci brojnim građanima koji su to osvijedočili i svojim potpisom. „Nismo imali puno neugodnosti s građanima, a sjećamo se, naravno, samo onih lijepih trenutaka kroz koje su nam brojni građani pokazivali svoju naklonost i simpatije” – rekla je Hanka Ban, a domar Davor Herceg izrazio veliko zadovoljstvo zbog činjenice da se uspjelo prikupiti dovoljno potpisa, da će se tako sačuvati velik broj radnih mesta te se zahvalio svim građanima koji su dali svoj potpis u ovoj akciji.

– Volio bih da se daljnja procedura oko referendumu ubrza, da se sve odradi u što kraćem roku, da se raspiše referendum na kojemu će prijeku dobiti i građani i Vlada – da kažu što misle o referendumskom pitanju. Željeli smo uspješan završetak ove akcije obilježiti posebno, jer posebno je bilo i ozrače u kojemu je provođena budući da je bilo vrijeme katastrofalnih poplava u Slavoniji. Krenuli smo tada s gestom dobrote prema

stradalim građanima, ali nije to bilo kupovanje njihovih glasova našim donacijama, a danas možemo reći da smo za te građane nabavili isušivače koji su sada najpotrebniji, jer svatko bi želio što prije svoju kuću dovesti u prvotno stanje i vratiti se normalnom životu pod vlastitim krovom. Zato je ovih 17 sindikata odlučilo kupiti i odvesti 17 profesionalnih isušivača, koje ćemo isporučiti županu Vukovarsko-srijemske županije te ćemo tako dobrotom s kojim smo ovu našu priču započeli priču i završiti, uvjereni da sve to nosi poruku o potrebi solidarnosti bez koje ni sindikati ne bi skupili ovolio potpisa. Dok traje provjera prikupljenih potpisa i dok se ne provede referendum, bilo bi pošteno da premijer Milanović obustavi sve postupke outsourcinga prekine započete radnje oko poduzeća koje bi se trebalo baviti spin-offom. To je zahtjev ovih sindikata, da se poštuje procedura pa neka građani odluče što žele – rekao je Stipić.

M. N.

OUTSOURCING IZ SINDIKALNOG KUTA

Dodoh, vidjeh, potpisah

Sindikati se često suočavaju s nerazumijevanjem javnosti pa i svog članstva za ono što rade i za što se bore. Prava i pogodnosti koje ugovaraju za jedne su relikt socijalističke prošlosti, ničime zaslужeni dodatak „varivu“ koji u profitu okrenutom društvu zasluzuju tek menadžeri i upravljači svjetovima siromašnih i bogatih. Drugi pak u njihovoj zaokupljenosti svojim članovima vide društveni autizam i neosjetljivost za sugrađane koji ne samo da nemaju svoj sindikat, nego ni posao. Treći misle da sindikati samo popuštaju, pogoduju i surađuju s poslodavcima, kako bi sačuvali organizacije i pozicije čija svrha je sve upitnja. Usprkos tome, sindikati ponekad uspjevaju iskočiti iz okvira ovakvih (pre)uskih predodžbi i pokrenuti akcije koje javnost prepoznaće kao poziv na zajedničko djelovanje s općekorisnom svrhom. Tako je i poziv 17 sindikata upućen građanima na akciju protiv privatizacije i outsourcinga u javnom sektoru od njih prepoznat kao „dobra stvar“ za koju se treba boriti

Tako je i poziv 17 sindikata upućen građanima na akciju protiv privatizacije i outsourcinga u javnom sektoru od njih prepoznat kao „dobra stvar“ za koju se treba boriti, makar imali svoje mišljenje o „tim i takvim“ sindikatima, a posebno onima u javnom sektoru.

Građani su pokazali da nisu uskogrudni i neosjetljivi na nepravdu koja je većinu njih već

odavno pogodila i da nisu spremljeni „progutati“ priču kako je biti ili ne biti ove države prepuštanje 30 tisuća čistačica, domara, kuvara, zaštitara, vozača i drugih pomoćno-tehničkih radnika na milost i nemilost privatnim poduzetnicima. Oni znaju kako je to kad ti u firmi koju si gradio zajedno s ostalim zaposlenima i s njima dijelio njezine dobre i loše trenutke, poslovne uspone

Sindikati ponekad uspjevaju iskočiti iz okvira (pre)uskih predodžbi i pokrenuti akcije koje javnost prepoznaće kao poziv na zajedničko djelovanje s općekorisnom svrhom. Tako je i poziv 17 sindikata upućen građanima na akciju protiv privatizacije i outsourcinga u javnom sektoru od njih prepoznat kao „dobra stvar“ za koju se treba boriti

POTPISI PREDANI PREDSJEDNIKU SABORA

Moramo poštivati demokr

Delegaciju 17 sindikata primio je Josip Leko, predsjednik Hrvatskoga sabora koji je rekao da će se potpise i zahtjeve uputiti na Odbor za Ustav, ali i na druga radna tijela Sabora, poštivati ćemo proceduru i postupak i odlučiti u skladu s hrvatskim pravnim sustavom.

Tom prigodom Željko Stipić je zahvalio predsjedniku Sabora i upoznao ga s akcijom prikupljanja potpisa za raspisivanje referendumu o donošenju Zakona kojim bi se onemogućilo donošenje rješenja koja u sindikatima smatraju štetnim za članstvo i koja nisu u interesu građana Republike Hrvatske. „Mi smo u tom poslu radili poštano, uspjeli smo prikupiti 612 017 potpisa. Znamo što je procedura, ali očekujemo da se to dogodi u racionalnim vremenjskim rokovima tako da ovaj veliki trud ne dođe u sukob s nekim drugim rješenjima. Očekujemo da će sa svih razina vlasti se reagirati kako bi se započeli

neki postupci koji bi prejudicirali rješenja suprotna od onoga što mi tražimo da se provjeri na referendumu. Nikad se na referendumu ne zna kakva će biti volja građana – možda će biti protivna volji ovih sindikata, ali građanima treba dati priliku da se izjasne. Silno je važno – a mi smo sindikati koji djeluju u školstvu, zdravstvu, javnoj upravi, dakle iz sektora koji je interes svih građana – naglasiti da smo mi iz javnog sektora i smisao ove akcije je bio s jedne strane zaštititi one koji su najnezaštićeniji, ali smo željeli i to da ova generacija iza sebe ostavi škole i bolnice kakve su danas, a ne devastirane. Očekujemo da će referendum i ova akcija uspjeti i to će doista biti uspjeh svih građana koji će zajednički napraviti nešto za zajedničku budućnost. Pokretala nas je plemenita inicijativa i takve su nas građani prepoznali pa se nadamo da će i vlast isto to prepoznati. Očekujemo da se proces odvije što

VINKOVCI

17 sindikata – 17 doniranih

Piše:
Siniša Kuhar

i bi li prije toga šmrknuli malo „bijelog“. Građani znaju da privatno ne znači samo ili uopće bolje i efikasnije, nego gore i opasnije.

Naučili su to na vlastitoj koži kad im je prvi liječnik u javnozdravstvenoj ustanovi rekao da pregled o kojem im ovisi zdravlje mogu obaviti za devet mjeseci ili kod njega privatno poslijepodne, na istom mjestu, ali uz simboličnu financijsku naknadu i na dijagnostičkom aparatu za koji su sami izdvojili novac kroz poreze i doprinose.

Naučili su to kad su u supermarketu prvi puta stajali pola sata u redu ispred tri otvorene blagajne i čudili se zašto je ostalih 17 zatvoreno. Naučili su to kad su im privatne banke počele svaki mjesec naplaćivati naknade od 20-200 kuna za usluge baranja njihovim novcem i finansijskih transakcija, koje ionako

Hrvatsku proceduru

brže, da se referendum održi i da vlast ispoštuje volju građana, a vama zahvaljujemo što ste nas primili – zaključio je Stipe te uručio Josipu Leku zahtjev za raspisivanje referenduma.

Predsjednik Sabora mu je zahvalio i istaknuo da smo sad na demokratskom terenu i lako je moguće da na njemu baš svi

dionici odigraju demokratski, da sve institucije poštaju demokratsku proceduru, da na kraju bude vladavina prava kao vrhunsko demokratsko načelo te da je tu on ta osoba koja je zadužena brinuti se. Kakav će biti rezultat ovisi o svim dionicima tog procesa i ne treba ništa prejudicirati.

M. N.

isušivača

U petak 18. srpnja izaslanstvo sastavljeni od predstavnika 17 sindikata darovali su su u Gradskom društvu Crvenog križa Vinkovci, županu Vukovarsko-srijemske županije Boži Galiću, 17 profesionalnih kondenzacijskih isušivača.

Predstavnik Koordinacije 17 sindikata prigodnim se riječima obratio županijskim predstvincima kao i nazočnim predstvincima Gradskog društva Crvenog križa Vinkovci. Župan Galić je zahvalio na donaciji i istaknuo važnost pomoći koja je sa svih strana stizala na stradalim stanovnicima u poplavljениm područjima. „Hrvatski Crveni križ

– istaknuo je ravnatelj Gradskog društva Crvenog križa Vinkovci, Branko Tomić – ima određenu količinu, oko 250 isušivača, koje daje na revers do 7 dana pojednom domaćinstvu. S obzirom na razmjere katastrofe potrebe su velike pa će novih 17 isušivača izuzetno ubrzati postupak sušenja prostorija kako bi što prije počela obnova i ljudi se mogli vratiti svojim kućama”. Nakon susreta sa županom predstvinci sindikata su se uputili u Gunju gdje su posjetili nekoliko obitelji. Dio izaslanstva je ostao u Gunji i pridružio se radovima na obnovi kuća u ovom slavonskom mjestu.

sami obavljaju na bankomatima ili putem Interneta.

Naučili su to kad im je telefonski operater, koji je privatizirao njihova dugogodišnja ulaganja u razvoj PTT mreže, obećao jedno, a isporučio drugo i to naplatio i specificirao na računu za čije razumijevanje je potreban vijetredni seminar. Shvatili su da je privatni interes (čitaj: interes profita) taj koji nas je doveo do toga da nam je svakoga dana sve gore, da banke propadaju ili se saniraju našim novcem, nestaju radna mjesta, a ljudi i obitelji tonu u siromaštvo. Tvrte se više ne cijene po tome koliko ljudi zapošljavaju i hrane obitelji, nego koliko zarađuju njihovi top menadžeri i koliko su se nepotrebnih poslova riješili.

Običan čovjek se pita je li normalno da sam toči gorivo u svoj automobil, a radnik na benzinskoj crpki ostaje bez posla? Zašto banke rade sve kraće i svoje usluge naplaćuju više? Zašto na javnoj plaži ne mogu staviti ručnik blizu mora ako ne želete iznajmiti ležaljku njezinog privatnog koncesionara?

I upravo su se zato građani solidarizirali s čistačicama, kuharicama, domarima, majstorima, zaštitarima i vozačima i potpisali protiv njihovog izdvajanja i izručivanja privatnicima, jer znaju što to znači i ne vjeruju da je to za njihovo i bilo čije dobro. Zato jer znaju da društveno, državno, zajedničko ili opće „dobro” privatnici ne preuzimaju zato da bi njime bolje gospodarili, oplemenili ga i njime bolje upravljali, već da zarade i novac spreme u svoje i džepove onih koji su im to omogućili, a zarada je to veća što je manja plaća i broj radnika koje su preuzele u ovoj dogovorenoj „robnoj” razmjeni.

Zato su sindikati uspjeli prikupiti više od 600000 potpisa građana, jer im je netko po prvi puta od kada postoji samostalna i suverena Hrvatska postavio pitanje „Jeste li za privatizaciju i kapitalizam na hrvatski način?”. Hrvatski građanin im je pokazao kako je na pravo pitanje itekako zainteresiran dati odgovor, kao i to da malo organizacija postavlja prava pitanja.

Narodni palac gore za sindikalnu akciju

Piše: Romana Kovačević Barišić,
novinarka „Večernjeg lista“

Iskustva i dojmovi sindikalnih koordinatora i volontera iz čak sedamnaest sindikata koji su po županijama prikupljali potpise građana za Zakon protiv izdvajanja pomoćnih poslova iz državnih i javnih službi, pokazuju da tih dvanaest tisuća ljudi dijeli isti onaj zanos, kakav je obuzeo ljudi diljem Hrvatske dok su kao jedan prikupljali pomoć za poplavljenu Slavoniju. Ili onaj uoči početnih utakmica hrvatske reprezentacije na minulom Svjetskom nogometnom prvenstvu. Satima dežurajući kraj štanda na paklenim vrućinama i iznenadnim kišama, u svoje slobodno vrijeme, profesori, učitelji, računovođe, medicinske sestre i ostali, doživjeli su svašta. Da ni ne spominjemo da su prije toga odradili naporan posao organiziranja unutar svojih redova. Doživjeli su na tim štandovima ignoriranje, pljuvačine onih koji smatraju da su državne i javne službe neradnički raj za privilegirane što muzu novac onima koji rade, maratonske ispovjedi melankoličnih kojima su preostale samo uspomene i puno slobodnog vremena... Kritičare njihovog truda ipak su zasjenili oni drugi. Ljudi s imenom, prezimenom i matičnim brojem ili OIB-om, poput agencijske čistačice koja čisti četiri ustanove na različitim krajevima grada, a nema plaćene troškove prijevoza, zaštitara kojem poslodavac plaća samo četvrtinu onog što od države za njegov posao dobije. (U 21. stoljeću!) Podržalo ih je daleko više, čak 630 tisuća građana, i to ih je podsjetilo da njihov entuzijazam i trud nisu bez veze. To ih je usrećilo.

A građani su se ovako izjasnili usprkos općoj društvenoj apatiji i posvemašnjem izostanku vjere u svaku instituciju. Ne zaboravimo – i nakon uzaludno povjerenih 700 tisuća potpisa sindikalnih središnjica prije koju godinu za Zakon o radu. Ljudi su se izjasnili i odaslali poruku. Čistačice i domari nisu balast države, koju su sve vlasti godinama vukli ka litici financijskog ponora, nisu kuvarice i portiri uzročnici prekomjernog deficitia. Obezvrijediti njihov ionako skromno plaćen posao nije put ka ozdravljenju države. A posebice, zavikali su građani svojim potpisom, s rezovima se ne počinje od onih najniže rangiranih. Nipošto ne, nakon što se uporno zaobilaze brojne agencije, zavodi, uhljebi, stranački ključevi i koalicijske kadrovske križaljke! U svakom ministarstvu i svakom javnom poduzeću kola priča o nekome, tko prima plaću a ne radi ništa. Ovakvom izjašnjavanju pridonjila je svakako i činjenica da je Hrvatskoj svaki spomen privatizacije bolan, jer sinonim je za stotine tisuća tragično izgubljenih radnih mesta, egzistencija, obitelji i čitavih poduzeća, a sve na dobrobit malobrojnih pojedinaca. Malverzacije pak tih poj-

dinaca nikad nisu kažnjene, otišle su u zastaru a time je takozvanim „običnim građanima“ opaljena dodatna pljuska. Baš zato se i ova sindikalna akcija omasovila i broj potpisa debelo premašio nužnih 450 tisuća. A ta masovnost zapalila je zanos kojim su nagrađeni rečeni sindikalni koordinatori.

Osim što su dobili satisfakciju u narodnom palcu gore, sindikati su akciju mudro organizirali. Kad je potkraj petnaestodnevног roka Vlada odjednom okrenula ploču i proglašila da odustaje od outsourcinga te najavila stvaranje državnog mastodonta za sve pomoćne službe, tzv. „spin off“ opciju, to ni najmanje nije utjecalo na sindikalnu akciju. Pitanje o kojem se izjašnjavalo bilo je sročeno tako, da se tiče i spin offa, odnosno bilo kakvog oblika izdvajanja. Tako sada traje svojevrsno zatišje: Vlada je donijela politiku, ali ne i formalnu odluku o spin offu, a rezultat referenduma bi, protekne li on isto kao ova peticija, takvu odluku mogao srušiti. U tom zatišju, međutim, sklapaju se novi ugovori, pa je tako u jednu bolnicu uveden novi privatni poslodavac za poslove čišćenja. Njegove su čistačice prvog

radnog dana došle na posao – i od bolničkih zaposlenika tražile sredstva za čišćenje!

Istdobno su poslodavci oštrotapali Vladinu odluku. Činilo se da su već nadomak cilju, dok su se slatkorečivo kleli u iste plaće radnicima i kvalitetniju uslugu državi, povjere li im te poslovi. Sada bjesno optužuju da će formiranje nove državne megavrtke ugroziti postojeću privatnu iniciativu i deset tisuća radnih mesta u privatnom sektoru. Kojih to radnih mesta – nejasno je. Čini se ipak da su rekli „hop“ prije no što su skočili, jer kako mogu izgubiti nešto što nisu ni imali – kolač vrijedan 3,4 milijarde kuna, koliko država izdvaja za pomoćne poslove.

Na stranu političke odluke, štednja i profit, sjećam se dviju čistačica iz vrtića moga djeteta. Znale su koje kartice skuplja, kad je naučio plivati i kad ide kući – gotovo redovito zadnji, zbog čega bi nerijetko i one, uz odgajateljice, s njim malo popričale, našalile se, da mu skrate vrijeme i utješe ga kad sva djeca odu kući. I sada u školi, kad smo izgubili opremu za tjelesni, znali smo kome se obratiti – teta čistačica odvela nas je do velike kutije u kojoj čuvaju hrpetinu izgubljenih stvari i našli smo sve. A znam i neke druge, outsourcane čistačice. One se sklanjavaju s hodnika kad prolaze menadžeri, ne ulaze s njima u lift već se stope sa zidom i pognu glave, da budu što nevidljivije. Nitko im ne zna ime i nitko ih ne primjećuje, one na radnom mjestu nemaju ljudske osobine. Na njih sam mislila dok sam potpisivala peticiju.

3. srpnja Sindikat Preporod zatražio službeni prijem kod ministra Vedrana Mornara. Uz međusobno upoznavanje predstavnika Preporoda s novim ministrom, u dopisu su navedeni najvažniji problemi „negativne ostavštine bivšeg ministra”, Pravilnik o osnovnoškolskoj normi i granski kolektivni ugovori, dva su problema čijem bi rješavanju trebalo odmah prionuti.

7. srpnja Sastao se Organizacijski odbor 17 sindikata. Odlučeno je da će se predaja potpisa obaviti u Hrvatskom saboru 16. srpnja u 12 sati. Također, odlučeno je da će se prije predaje potpisa održati tiskovna konferencija na kojoj će se objaviti broj važećih i broj nevažećih potpisa. Odlučeno je i da se završetak akcije obilježi donacijom 17 profesionalnih isušivača Hrvatskom crvenom križu.

15. srpnja Ministar Vedran Mornar primio predstavnike Sindikata Preporoda. Sa sindikalne strane na sastanku su

sudjelovali Gordana Kovač, predsjednica Glavnog vijeća, Irena Levačić, predsjednica Međužupanijskog vijeća Sjeverna Hrvatska i Sebastijan Troskot predsjednik Međužupanijskog vijeća Južna Hrvatska. Željko Stipić, predsjednik Sindikata, jasno je novom ministru naznačio prioritetne probleme čijem bi rješavanju trebalo odmah prionuti. Posebno je istaknuta važnost izmjena i dopuna Pravilnika o osnovnoškolskoj normi. Preporod je ponudio svog predstavnika (Sebastijan Troskot) u Povjerenstvo, ali i obećao doznačiti pisanim putem svoje primjedbe.

16. srpnja Predstavnike Koordinacije 17 sindikata primio predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko. Sa sindikalne strane zatraženo je ubrzavanje postupka provje-

re i žurno raspisivanje referendumu. Predsjednik sabora obećao da će se maksimalno poštovati predviđena procedura. Prije predaje potpisa u Preporodu održana tiskovna konferencija na kojoj su uz predstavnika Koordinacije Željka Stipića, govorili spremičica Ksenija Kokot, kuvara Hanka Ban i domar Davor Herceg.

17. srpnja Ministarstvu upućen Prijedlog Izmjena Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. Među ostalim predlažu se i rješenja kojima se i radne obveze iz članka 80. bivšeg Kolektivnog ugovora smatraju redovitom nastavom (vođenje pjevačkog zbora i orkestra, estetsko uređenje škole, vođenje sportskog kluba, vođenje županijskog aktiva, nastava u kući, vođenje učeničke zadruge...)

* U Ministarstvu održan radni sastanak Povjerenstva za Izmjenu Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. Sa sindikalne strane sudjelovali predstavnici Sindikata hrvatskih učitelja i predstavnik Sindikata Preporod. Na sastanku riješeno više otvorenih pitanja. Spornim ostali prijedlozi na koje je Preporod upozorio posebnim dopisom.

18. srpnja Predstavnici Koordinacije 17 sindikata županu Vukovarsko-srijemske županije Boži Galiću uručili 17 profesionalnih isušivača te nakon toga posjetili više obitelji u mjestu Gunja.

* Iz Ministarstva stigao Nacrt Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi. U Nacrtu su značajnim dijelom prihvачene primjedbe iz dopisa preporoda od 15. srpnja. Pravilnik kreće u jednomjesečnu javnu raspravu.

Blagajna uzajamne pomoći Brzo i efikasno rješava vaše finansijske probleme

tel 021/323 036 ili www.sindikat-preporod.hr

OZIV
NA SURADNU

Zahvaljujući
vašim
tekstovima,
fotografijama i
karikaturama
neka naše
glasilo bude
još
kvalitetnije i
raznovrsnije.

Vaše priloge
šaljite na:

ured@sindikat-preporod.hr

VEČERNJI LIST četvrtak, 17. srpnja 2014.

ZA REFERENDUM Očekuju ga što prije

Sindikati predali 612 tisuća potpisa

Sedamnaest sindikata samo je pročekalo skupljene potpis i time su, kažu, napravili Baukov posao - nevaljano je 10.000 potpisa

Predstavnici 17 sindikata predali su juče točno u 12 sati predsjedniku Sabora Josipu Leku 61 kutiju sa 612.017 prikupljenih potpisa, "napravili su Baukov posao", i našli 10 tisuća potpisa koji

groženje u javnom sektor i osigurati da ova generacija iz sebe ostavi škole i bolnice kakve su sada - kazao je Željko Stipić, čelnik školskog sindikata Preporod. Prije predaje potpisa na konferenciji za novinare istaknuo je da su sindikati sami provjerili potpisne, "napravili su Baukov posao", i našli 10 tisuća potpisa koji

VEČERNJI LIST srijeda, 16. srpnja 2014.

SINDIKATI DANAS U SABOR

Donose liste s potpisima gradana za referendum

Predstavnici 17 sindikata danas će u 12 sati u Sabor odnijeti prikupljene potpis za referendum o izdvajaju pomoćnih poslova iz državnih i javnih službi. Kutije sa 630 tisuća potpisa gradana predat će predsjedniku Sabora Josipu Leku te će pritom zatražiti da se što prije raspisuje referendum koji se odnosi na sve vrste izdvajanja, pa i tzv. spin off. (rok)

Ako odbori posao ne odrade u razumnom roku, Josip Leko kazao je da će pismeno tražiti da se procedura ubrza

Ako je demokracija omjer snaga, ja sam izgubio, rekao je jučer predsjednik Sabora Josip Leko suočen sa 17 predstavnika sindikata. Došli su mu predati 612.017 potpisa

su da im donese vode, a bocu su ubroj i stigle. Leko im je obećao da će Sabor posao odraditi pošteno i prema proceduri. Sindikati očekuju da se ovaj posao odradi u racionalnom vremenu i uvjereni su da će

24 Glas Slavonije NOVI LIST

SLOBODNA DALMACIJA Jutarnji LIST Večernji list

prenosimo iz tiska

VOLJA GRADANA ■ JOSIP LEKO PRIMIO PREDSTAVNIKE 17 SINDIKATA I ZAJAMČIO IM STANDARDNU ZAKONOM PROPISANU PROCEDURU

Saboru predano 612.017 potpisa za referendum o outsourcingu

ZAGREB » Predstavnici 17 sindikata donijeli su juče u Sabor 61 kutiju s ukupno 612.017 potpisa kojima traže raspisivanje referendumu o zabrani izdvajanja pratećih i neosnovnih djelatnosti u javnim i državnim službama. Sindikat je primio predsjednik Sabora Josip Leko i zajamčio im da će prikupljeni potpsi proći standardnu zakonom i Ustavom predviđenu proceduru. Željko Stipić iz sindikata Preporod rekao je da su sindikati zadovoljni jer su se u samo 2,5 mjeseca uspjeli organizirati, te u zakonskom roku prikupiti potreban broj potpisa.

– U cijeli smo taj posao ušli pošteno i nadamo se da ovog puta neće biti odgovlađenja procedure već da će se referendum raspisati u razumnom roku. Pribjavamo se scenariju u kojem bi državna tijela na različitim razinama pokrenula aktivnosti suprotne onome o čemu bi gradani

trebali odlučiti na referendumu, rekao je Stipić. Igor Radenković iz Nezavisnog sindikata znatnosti i visokog obrazovanja nuda se da će ishod ove inicijative ovoga puta biti drugačiji nego 2010.

– Tada su sindikati tražili da se raspisi referendum o izmjenama Zakona o radu, ali se to nije dogodilo jer je Ustavni sud zaključio da je referendum, nakon što je tadašnja Vlada iz procedure povukla sporni zakonski pri-

jedlog, više ne bi imao svrhu. Očekujemo da će se ovoga puta ispitati volja gradana na referendumu, rekao je Radenković.

Leko je nakon sastanka kazao kako referendumsku inicijativu nije ništa novo u Hrvatskoj, ali nije želio nagadati koliko će cijela procedura trajati.

– Ne mogu sada govoriti kada će koji odbor uzeti u razmatranje referendumski zahtjev. Očekujem da će se sve odvijati u skladu s dosadašnjim standardima, a ako se oni probiju, pisat će odborima kao i dosad, rekao je Leko.

Z. CRNCEC

Sindikat Lek predali 61 kutiju s potpisima

Glasilo Sindikata
zaposlenika
u hrvatskom školstvu
Preporod
Petrinjska 59a
10000 Zagreb

Izdavač: SZHŠ Preporod
Uredništvo:
Gordana Kovač-Bluha
Sebastijan Troskot
Sonja Mudrić
Urednik: Željko Stipić

Glasilo je besplatno; prijavljeno je Ministarstvu kulture sektoru za informiranje 19. lipnja 1995. godine, klasa: 008-02/95-01-01, ur-boj: 532-03-5/2-95-01/142.
Rješenjem Ministarstva kulture od 6. srpnja 1995. godine

klasa: 612-10/95-01-1267,
ur-boj: 532-03-1/7-95-01.
Glasilo je oslobođeno poreza
Priprema i tisk: Denona d.o.o.